

Kendelse
af
4. november 2015
i
faglig voldgift FV2015.0153:

Fagligt Fælles Forbund
(forhandlingssekretær Hans Daugaard)

mod

Dansk Byggeri
for
Ambercon A/S
(juridisk konsulent Lise Bernth)

1. Uoverensstemmelsen

Sagen angår retten til at vælge en tillidsrepræsentant på tværs af flere overenskomstområder, når der i en overenskomst er en bestemmelse om en sådan ret i tilfælde, hvor der på det enkelte overenskomstområde er beskæftiget mindre end 5 medarbejdere, men sammenlagt mere end 5 på flere overenskomstområder.

2. Sagens behandling ved faglig voldgift

Sagen er forhandlet den 28. oktober 2015 for en faglig voldgiftsret med undertegnede fhv. højesteretspræsident Børge Dahl som formand og opmand og følgende partsudpegede sidedommere: forhandlingssekretærene Jørgen Andersen og Allan B. Schmidt, 3F, og konsulenterne Henrik Olsen og Per Bjerregaard Jepsen, Dansk Byggeri.

Der blev afgivet forklaring af faglig sekretær Per Hørby Pedersen, 3F Aalborg, Industrigruppen og supply chain direktør Per Wendelbo, Ambercon A/S.

Da der efter procedure og votering ikke blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten var flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden.

Parterne er enige om, at det kan ske uden fuldstændig sagsfremstilling og gengivelse af de afgivne forklaringer og parternes procedurer.

3. Påstande

Klager, Fagligt Fælles Forbund (3F), har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1

Dansk Byggeri skal anerkende, at Industri- Træ- og Møbeloverenskomstens § 57, stk. 2, om valggrundlaget ved valg af tillidsrepræsentant – ”... er der på det enkelte overenskomstområde beskæftiget mindre end 5 medarbejdere, men sammenlagt 5 på flere overenskomstområder, har disse ret til i fællesskab at vælge 1 tillidsrepræsentant....” – giver ret til at vælge tillidsrepræsentant på ”tværs” af overenskomster.

Påstand 2

Dansk Byggeri skal anerkende, at valggrundlaget for Industri- Træ- og Møbeloverenskomsten på Ambercon A/S kan slå sig sammen med valggrundlaget på Bygge- og Anlægsoverenskomsten og vælge 1 tillidsrepræsentant tilsammen.

Indklagede, Dansk Byggeri for Ambercon A/S, har påstået frifindelse.

4. Overenskomstgrundlaget

I Industri- Træ- og Møbeloverenskomsten (ITM-overenskomsten) 2014 indgået mellem Dansk Byggeri og 3F hedder det bl.a.:

”§ 57 Valg af tillidsrepræsentant

Tillidsrepræsentantområder

1. I enhver virksomhed eller – for større virksomheders vedkommende – enhver afdeling af denne udvælger de under denne overenskomst beskæftigede medarbejdere af deres midte, 1 medarbejder til at være tillidsrepræsentant over for virksomheden eller dennes repræsentant.

Valggrundlag

2. Tillidsrepræsentanten vælges blandt de anerkendte dygtige medarbejdere i virksomheden. ... I virksomheder eller fabriksafdelinger med 4 medarbejdere eller derunder vælges ingen særlig tillidsrepræsentant, medmindre begge parter ønsker det.

Er der på det enkelte overenskomstmråde beskæftiget mindre end 5 medarbejdere, men sammenlagt 5 på flere overenskomstmråder, har disse ret til i fællesskab at vælge 1 tillidsrepræsentant. ...

Valget

...

6. Alene medarbejdere, der er medlem af 3F har stemmeret.

...”

I Bygge- og Anlægsoverenskomsten 2014 indgået mellem Dansk Byggeri og Fagligt Fælles Forbund hedder det bl.a.:

”§ 68 Tillidsmandsregler

Hvor vælges tillidsmand

1. På hver arbejdsplads eller virksomhed med mindst 5 medarbejdere vælger de beskæftigede medarbejdere af deres midte en medarbejder til at være tillidsmand over for virksomheden eller dennes repræsentant. ... På arbejdspladser med 4 medarbejdere eller derunder vælges ingen tillidsmand, medmindre begge parter ønsker det. En medarbejder kan kun deltage i valg af 1 tillidsmand på samme arbejdssted eller virksomhed og medregnes ikke i grundlaget for valg af mere end 1 tillidsmand ...”

I Industriooverenskomsten 2014 indgået mellem Dansk Byggeri og 3F hedder det bl.a.:

”§ 41 Tillidsmandsregler

Hvor vælges tillidsrepræsentant?

1. På hver arbejdsplads eller virksomhed med mindst 6 (faglærte stenhuggere 4) medarbejdere vælger de beskæftigede medarbejdere af deres midte en medarbejder til at være tillidsmand over for virksomheden eller dennes repræsentant. ... På arbejdspladser med 5 medarbejdere eller derunder vælges ingen tillidsmand, medmindre begge parter ønsker det. En medarbejder kan kun deltage i valg af 1 tillidsmand på samme arbejdssted eller virksomhed og medregnes ikke i grundlaget for valg af mere end 1 tillidsmand. ...”

I overenskomst 2014 for Metal- og Blik- og Rørarbejde (Metaloverenskomsten) indgået mellem Dansk Byggeri og 3F hedder det bl.a.:

”§ 40 Tillidsmandsregler

Hvor vælges tillidsmand

1. For hver virksomhed vælger de beskæftigede medarbejdere og lærlinge af deres midte en tillidsmand, som skal være deres talsmand over for virksomheden eller dennes repræsentant. Lærlinge er ikke valgbare.
For større virksomheders vedkommende kan der, når der lokalt er enighed herom, vælges tillidsmand for hver værkstedsafdeling og arbejdsplads.

Valg af tillidsmand

2. Valg af tillidsmand foretages ved skriftlig afstemning af de medarbejdere, der på det tidspunkt, valget foregår, er beskæftiget i virksomheden eller den pågældende værkstedsafdeling, og valget betragtes kun som gyldigt, når mere end halvdelen af de der beskæftigede medarbejdere har stemt for vedkommende.
3. ...
4. ... På værksteder med 4 medarbejdere eller derunder vælges ingen tillidsmand, medmindre begge parter ønsker det.
...”

Det er således alene ITM-overenskomsten, som indeholder en bestemmelse om ret til for flere overenskomstområder i fællesskab at vælge en tillidsmand (hvor antallet af medarbejdere er for lavt til, at de selv uden videre har ret til at vælge en tillidsmand).

Denne bestemmelse er som overenskomsten i øvrigt en videreførelse af en ligelydende overenskomstbestemmelse i den overenskomst, Byggeriets Arbejdsgivere og Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark (TIB) indgik i 1998, og som er fornyet ved overenskomstforhandlingerne i 2000, 2004 (nu på arbejdsgiversiden med Dansk Byggeri, som Byggeriets Arbejdsgivere og Danske Entreprenører i 2003 var blevet til), 2007, 2010, 2012 (nu på arbejdstagersiden med 3F, som TIB i 2011 var blevet en del af) og 2014.

TIB blev etableret i 1997 ved en sammenslutning af Snedker- og Tømrerforbundet og Træindustriarbejderforbundet. TIB-overenskomsten fra 1998 er en videreførelse af de overenskomster, Byggeriets Arbejdsgivere forinden havde med henholdsvis Snedker- og Tømrerforbundet og Træindustriarbejderforbundet, senest fra 1995 (nogle trykfejl i 1995-overenskomsten med Snedker- og Tømrerforbundet er korrigeret ved et protokollat af 5. juni 1995, hvor parterne ”er enige om, at teksten i nedenævnte paragraffer er sålydende”, hvorefter følger den rigtige formulering). Begge disse overenskomster indeholdt bestemmelsen om ret for flere overenskomstområder til i fællesskab at vælge en tillidsmand, således som tilfældet også havde været i de foregående 1993- og 1991-overenskomster.

1991-overenskomsten mellem Byggeriets Arbejdsgivere og Snedker- og Tømrerforbundet er en sammenskrivning af en række overenskomster som følge af en række sammenslutninger på arbejdsgiversiden, nemlig overenskomsterne mellem på den ene side Københavns Tømrerlaug, Træets Arbejdsgivere, HO Byggefagenes Mesterforening og Tømrer- og Snedkerfagets Arbejdsgivere og på den anden side Snedker- og Tømrerforbundet.

5. Sagens konkrete baggrund

Ambercon A/S, der er medlem af Dansk Byggeri, er i produktionen omfattet af de foran under 4 nævnte fire overenskomster:

Overenskomst	Arbejdets art	Arbejdssted	Antal medarbejdere ca.
ITM	Tømrerværksted m.v.	”Inde”	4
Bygge og anlæg	Ekstern finish	”Ude”	2
Industri	Støbere, Jernbindere, Gittere, Afformere, Intern finish	”Inde”	70
Metal	Formopstillere	”Inde”	14

Det lægges til grund, at der på virksomheden gennem mange år har været to tillidsmænd – den ene valgt på industri-området, den anden valgt på metal-området – som har forhandlet bl.a. en lokal lønftale for samtlige medarbejdere på de fire overenskomstområder med samme timeløn for alle medarbejdere. I perioder, hvor medarbejderantallet har været stort nok, har der været valgt tillidsmand på alle fire overenskomstområder – i foråret 2014 var der således valgt en tillidsrepræsentant for hvert overenskomstområde.

I forbindelse med en nedgang i antal ansatte under de forskellige overenskomster er der opstået spørgsmål om, hvorvidt ITM-overenskomsten giver medarbejderne under ITM-overenskomsten og Bygge- og anlægsoverenskomsten ret til i fællesskab at vælge en tillidsmand.

Spørgsmålet om muligheden for valg af tillidsmand på tværs af overenskomstområder blev rejst i februar 2015 af Jakob Viborg Kristensen, der var valgt som tillidsmand af tømrerne m.fl. under ITM-overenskomsten, idet medarbejderne i Ekstern finish under Bygge og anlægsoverenskomsten havde mistet deres tillidsmand og ikke var nok til selv at vælge en ny og derfor havde anmodet ham om at være deres tillidsmand. Medarbejderne i Ekstern finish kendte ham, fordi han tidligere havde været deres sikkerhedsrepræsentant. Arbejdsmiljøorganisationen er opbygget således, at tømrerværksted og Ekstern finish indgår i en opsamlingsgruppe.

Jakob Viborg Kristensen sluttede hos Ambercon A/S den 13. oktober 2015. Dansk Byggeri har under henvisning hertil anført, at sagen ikke har den fornødne aktualitet og retlige interesse.

Hertil bemærker opmanden, at sagen efter de nedlagte påstande angår dels forståelsen af ITM-overenskomsten generelt, dels anvendelsen deraf på forholdene hos Ambercon A/S uden at det ses, at Jakob Viborg Kristensens forhold er af betydning. Der kan derfor ikke gives Dansk Byggeri medhold i, at sagen savner aktualitet og retlig interesse.

Der er enighed om, at arbejdet i Ekstern finish i det væsentlige kun adskiller sig fra arbejdet i Intern finish ved, at det ikke foregår på fabrikken, men ude på byggepladserne, og at der ikke er noget fagligt samkvem mellem tømrerværkstedet og Ekstern finish.

6. Opmandens bedømmelse

Det er uomtvistet, at den grundlæggende betingelse for at kunne vælge en tillidsrepræsentant er, at der er hjemmel hertil i en kollektiv overenskomst. Når der kræves et vist antal beskæftigede til valg af tillidsrepræsentant, sigter dette tal normalt til antal medarbejdere under den pågældende overenskomst. En ret til sammenlægning af medarbejdere under hver sin overenskomst kræver særlig hjemmel, jf. herved faglig voldgiftskendelse af 22. oktober 1992 i en sag mellem Co-industri og Dansk Industri (Aabenraa Karosserifabrik A/S) og Ole Hasselbalch: Tillidsmandsret og repræsentation (3. udg. 2013) s. 85 med omtale af faglig voldgiftskendelse af 5. september 1986

Det er 3F's opfattelse, at særlig hjemmel netop findes i ITM-overenskomsten, som udtrykkeligt giver ansatte under denne overenskomst, når antal beskæftigede under overenskomsten på en virksomhed er mindre end 5, ret til i fællesskab med ansatte under en anden overenskomst, når antal beskæftigede under denne overenskomst på virksomheden også er mindre end 5, i fællesskab at vælge 1 tillidsrepræsentant, såfremt der sammenlagt på overenskomstområderne på virksomheden beskæftiges (mindst) 5.

Dansk Byggeri er derimod af den opfattelse, at denne bestemmelse i ITM-overenskomsten er uden praktisk betydning, idet der ikke i Dansk Byggeris øvrige overenskomster er hjemmel til at vælge tillidsmand på tværs af overenskomstområder. Bygge- og anlægsoverenskomsten indeholder således ikke som ITM-overenskomsten en bestemmelse om, at valgområdet kan udvides til andre overenskomstområder, hvorfor der ikke i Bygge- og anlægsoverenskomsten er hjemmel til at vælge en tillidsrepræsentant, der er beskæftiget under ITM-overenskomsten.

Hertil bemærker opmanden, at bestemmelsen i ITM-overenskomstens § 57, stk. 2, indeholder en detaljeret beskrivelse af valggrundlaget. Efter § 57, stk. 2, afsnit 1, har de ansatte under overenskomsten kun ret til at vælge tillidsmand i virksomheder eller fabriksafdelinger med mindst 5 ansatte under overenskomsten. Efter ordlyden af § 57, stk. 2, afsnit 2, har ansatte under overenskomsten, når kravet er mindst 5 ansatte på overenskomstområdet ikke er opfyldt, ret til at udvide valggrundlaget ved at gå sammen med ansatte på et andet overenskomstområde, hvor der på virksomheden også er beskæftiget mindre end 5 medarbejdere, således at disse i fællesskab vælger en tillidsrepræsentant. Der ses ikke at være noget til hinder for, at to overenskomstparter i en overenskomst aftaler en sådan udvidelse af valggrundlaget.

Valggrundlaget under ITM-overenskomsten bestemmes af ITM-overenskomsten. Det er uden betydning herfor, hvad andre overenskomster bestemmer om valggrundlaget under disse overenskomster.

En udvidelse af valggrundlaget under ITM-overenskomsten er således ikke undergivet andre begrænsninger og betingelser end dem, der fremgår af ITM-overenskomsten. Valg af tillidsmand på det udvidede valggrundlag har udtrykkelig hjemmel i ITM-overenskomsten.

Det eneste krav, der efter ITM-overenskomsten stilles til det andet overenskomstområde er, at der også på dette skal være beskæftiget mindre end 5 medarbejdere. Der stilles således ikke i ITM-overenskomsten krav om, at der på det andet overenskomstområde skal være en tilsvarende bestemmelse om udvidelse af valggrundlaget under denne overenskomst – det kræver ikke hjemmel i denne overenskomst, men i ITM-overenskomsten at vælge tillidsmand under ITM-overenskomsten.

Der må på denne baggrund gives 3F medhold i påstand 1, idet bemærkes, at påstanden forstås som gående ud på, at der i ITM-overenskomsten er hjemmel til, at ansatte under ITM-overenskomsten kan udvide valggrundlaget med ansatte under et andet overenskomstområde, selv om en tilsvarende ret til udvidelse af valggrundlaget ikke gælder på dette område, med den virkning, at de i fællesskab kan vælge en tillidsrepræsentant under ITM-overenskomsten.

3F har til støtte for påstand 2 anført, at betingelserne i ITM-overenskomsten for, at de ansatte på Ambercon A/S under denne udvider valggrundlaget med de ansatte under Bygge- og anlægsover-

enskomsten er opfyldt, og at der ikke i Bygge- og anlægsoverenskomsten er noget, som er til hinder for valgretten under ITM-overenskomsten.

Dansk Byggeri har anført, at en hjemmel til udvidelse af valggrundlaget vedrørende tillidsmand må forstås således, at udvidelsen sker med udgangspunkt i overenskomsternes faglige gyldighedsområder. Medarbejdere under Bygge- og anlægsoverenskomsten hører fagligt sammen med medarbejderne under Industrioverenskomsten, der er sådanne forskelle mellem ITM og Bygge og anlæg, at en ITM-tillidsrepræsentant ikke kan varetage Bygge- og anlæg.

Hertil bemærker opmanden med henvisning til det foran vedrørende påstand 1 anførte, at der må gives 3F medhold af de grunde, 3F har anført.

Thi bestemmes:

Dansk Byggeri skal anerkende, at der i Industri-, Træ- og Møbeloverenskomsten er hjemmel til, at ansatte under ITM-overenskomsten kan udvide valggrundlaget med ansatte under et andet overenskomstområde, selv om en tilsvarende ret til udvidelse af valggrundlaget ikke gælder på dette område, med den virkning, at de i fællesskab kan vælge en tillidsrepræsentant under ITM-overenskomsten.

Dansk Byggeri skal anerkende, at valggrundlaget for Industri- Træ- og Møbeloverenskomsten på Ambercon A/S kan slå sig sammen med valggrundlaget på Bygge- og Anlægsoverenskomsten og vælge 1 tillidsrepræsentant tilsammen.

Hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmand.

Børge Dahl